

**OPMAAK VOOR HET IMPLEMENTATIERAPPORT
VAN HET VERDRAG VAN AARHUS
ATTEST**

Het hierna volgende rapport is voorgelegd namens de Federale Overheid van het Koninkrijk België overeenkomstig beslissing I/8

Naam van de verantwoordelijke, belast met het voorleggen van het federale rapport:	ISTASSE Maud
Handtekening:	
Datum:	

IMPLEMENTATIERAPPORT

Gelieve de volgende details over het ontstaan van dit rapport in te vullen

Entiteit	Federale overheid van het Koninkrijk België
Verantwoordelijke federale instelling	
Volledige naam van de instelling:	Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu – Directoraat-generaal Leefmilieu
Naam en titel van de verantwoordelijke:	MOREAU Roland, Directeur-generaal
Postadres:	Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 BRUSSEL
Telefoon:	02/524.95.26
Fax:	02/524.96.00
E-mail:	Info_environment@health.fgov.be

Contactpersoon met betrekking tot het federaal rapport (indien het om een andere persoon gaat):	
Volledige naam van de instelling:	Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu – Directoraat-Generaal Leefmilieu
Naam en titel van de verantwoordelijke:	ISTASSE Maud
Postadres:	Victor Hortaplein, 40 bus 10 1060 BRUSSEL
Telefoon:	02/524.96.20
Fax:	02/524.96.00
E-mail:	maud.istasse@health.fgov.be

Verschaf beknopte informatie over de voorbereidingsprocedure van dit rapport, alsook informatie over welke soorten overheidsdiensten geconsulteerd werden of bijgedragen hebben tot de voorbereiding, over hoe het publiek geraadpleegd werd en hoe rekening werd gehouden met de resultaten van de publieke raadpleging en over het materiaal dat gebruikt werd als basis voor de voorbereiding van het rapport.

Antwoord:

Het Verdrag betreffende de toegang tot informatie, inspraak bij de besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden is op Belgisch vlak een "gemengd" verdrag, dat wil zeggen dat de implementatie ervan afhangt van diverse autoriteiten. In concreto betreft het de federale overheid en drie gefedereerde entiteiten (Waals Gewest, Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Vlaamse Gemeenschap). Elke overheid heeft bijgevolg intern geantwoord op dit verslag voor wat onder haar bevoegdheid valt. Dat is de reden dat het nationale rapport van België is samengesteld uit vier afzonderlijke rapporten.

Aangezien bepaalde bevoegdheden nationaal blijven en bijgevolg door de federale overheid worden beheerd, kunnen de gewestelijke rapporten op bepaalde punten verwijzen naar het federale rapport (vooral wat het juridictionele aspect van de toegang tot de rechter betreft). Omgekeerd zijn bepaalde bevoegdheden uitsluitend gewestelijk. In dit geval maakt het federale rapport daar uitdrukkelijk melding van.

De coördinatie van dit nationale rapport gebeurde in het kader van het Aarhus-netwerk dat toebehoort aan het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (C.C.I.M.), dat een comité is dat op Belgisch vlak de inzake milieu bevoegde politieke en administratieve autoriteiten verenigt. Dit "Aarhus"-netwerk is belast met de voorbereiding en de follow-up van de internationale onderhandelingen die verbonden zijn aan het Verdrag van Aarhus.

Het Aarhus-netwerk heeft de voorbereiding en de nationale consultatie gecoördineerd strevend naar homogeniteit op Belgisch vlak.

Wat de consultatie betreft, heeft het Aarhus-netwerk beslist twee soorten van consultaties te houden: enerzijds een nationale gecoördineerde consultatie van de 4 grote Belgische federaties inzake milieubescherming (die dus alle Belgische rapporten bestrijkt) en anderzijds een consultatie van het grote publiek door elke overheid wat haar eigen rapport betreft.

De online consultatie werd van 1 oktober tot 14 november 2007 georganiseerd via de websites van de verschillende overheden (www.health.fgov.be en www.belgium.be voor het federaal niveau) en ook via de nationale portaalsite www.aarhus.be.

De federale overheidsdienst stelde een vragenlijst op die het publiek peilde naar zijn kennis en ervaring met de rechten van het Verdrag van Aarhus van de burger en ruimte bood voor het geven van opmerkingen over het ontwerp van het federaal rapport zelf. Twee personen vulden deze vragenlijst in. De opmerkingen gingen eerder over de portaalsite www.health.fgov.be, die als weinig gebruiksvriendelijk werd beoordeeld.

De vier federaties inzake milieubescherming hebben een gezamenlijk standpunt uitgebracht over het ontwerp van het federaal rapport. Ze verwelkomen de openbare raadpleging maar benadrukken de volgende aspecten ter verbetering:

- wat betreft het rapport in het algemeen:
  - o weinig beschrijving van de praktische toepassing van de bepalingen van het verdrag, wat het mobiliseren van het grote publiek bij een dergelijke raadpleging niet bevordert;
- wat betreft de toegang tot informatie:
  - o de noodzaak om een onderscheid te maken tussen vulgarisatie en bewustmaking enerzijds en toegang tot informatie anderzijds (het ter beschikking stellen van cijfergegevens, rapporten, enz.);
  - o de noodzaak om bepaalde websites duidelijker en transparanter te maken;
  - o de noodzaak van voldoende en continue financiering van de NGO's;
  - o het feit dat het publiek niet weet dat het geen belang moet aantonen om toegang te krijgen tot milieu-informatie;
  - o de beperkingen en de weigeringen van toegang tot bepaalde informatie (bijvoorbeeld in het domein van de kernenergie of de sectorakkoorden);
  - o de noodzaak om bepaalde informatie meer transparant te maken (bijvoorbeeld studies, gegevens over pesticiden, enz.);
- wat betreft de inspraak van het publiek:
  - o de noodzaak om het publiek te mobiliseren;
  - o de noodzaak om het publiek te informeren over de opmerkingen waarmee rekening werd gehouden en over de redenen waarom bepaalde opmerkingen niet werden weerhouden;
  - o het gebrek aan terugkoppeling tussen de burger en de overheid;
- wat betreft de toegang tot de rechter:
  - o de moeilijkheden voor de milieuverenigingen om toegang te krijgen tot de rechter, zowel voor de Raad van State als voor de burgerlijke en de correctionele rechtbanken;
  - o de noodzaak om de wet van 12 januari 1993 en de bepalingen uit het gerechtelijk wetboek te wijzigen.

Rapporteur over om het even welke bijzonderheden die relevant zijn om het rapport te begrijpen, bv. is er een federale en/of gedecentraliseerde besluitvormingsstructuur, hebben de bepalingen van het Verdrag een direct effect op de inwerkingtreding, of vormen financiële belemmeringen een opmerkelijke hindernis voor de implementatie (facultatief).

Antwoord:

Sinds 1993 is België grondwettelijk een federale staat, samengesteld uit 3 Gewesten en 3 Gemeenschappen. Dit federale mechanisme heeft gevolgen op het vlak van de milieubevoegdheden, aangezien de uitoefening ervan gedeeld wordt tussen de federale overheid en de drie Gewesten. De drie Gewesten zijn gefedereerde, afzonderlijke entiteiten die niet zijn ondergeschikt aan de federale overheid of aan de andere Gewesten. De Gewesten oefenen bevoegdheden uit die hen eigen zijn overeenkomstig de territoriale grondslag die hun geografische actieterrain afbakt.

De wet van 08/08/1980 tot hervorming der instellingen, zoals herhaaldelijk gewijzigd, preciseert deze verdeling van bevoegdheden. In België ressorteert de kern van het milieubeleid onder de bevoegdheid van de Gewesten. Het betreft in het bijzonder het beleid inzake water, lucht, afvalstoffen, natuurbehoud, rationeel energiegebruik, ruimtelijke ordening,...

De federale overheid van haar kant bezit op het vlak van de milieubescherming zogenaamde toekenningsbevoegdheden:

- Doorvoer van de afvalstoffen
- Import, export en doorvoer van de beschermde niet-inheemse diersoorten
- Bescherming van de Noordzee
- De productnormen (dat wil zeggen de milieunormalisatie van de producten voordat ze op de markt worden gebracht)
- De kernenergie

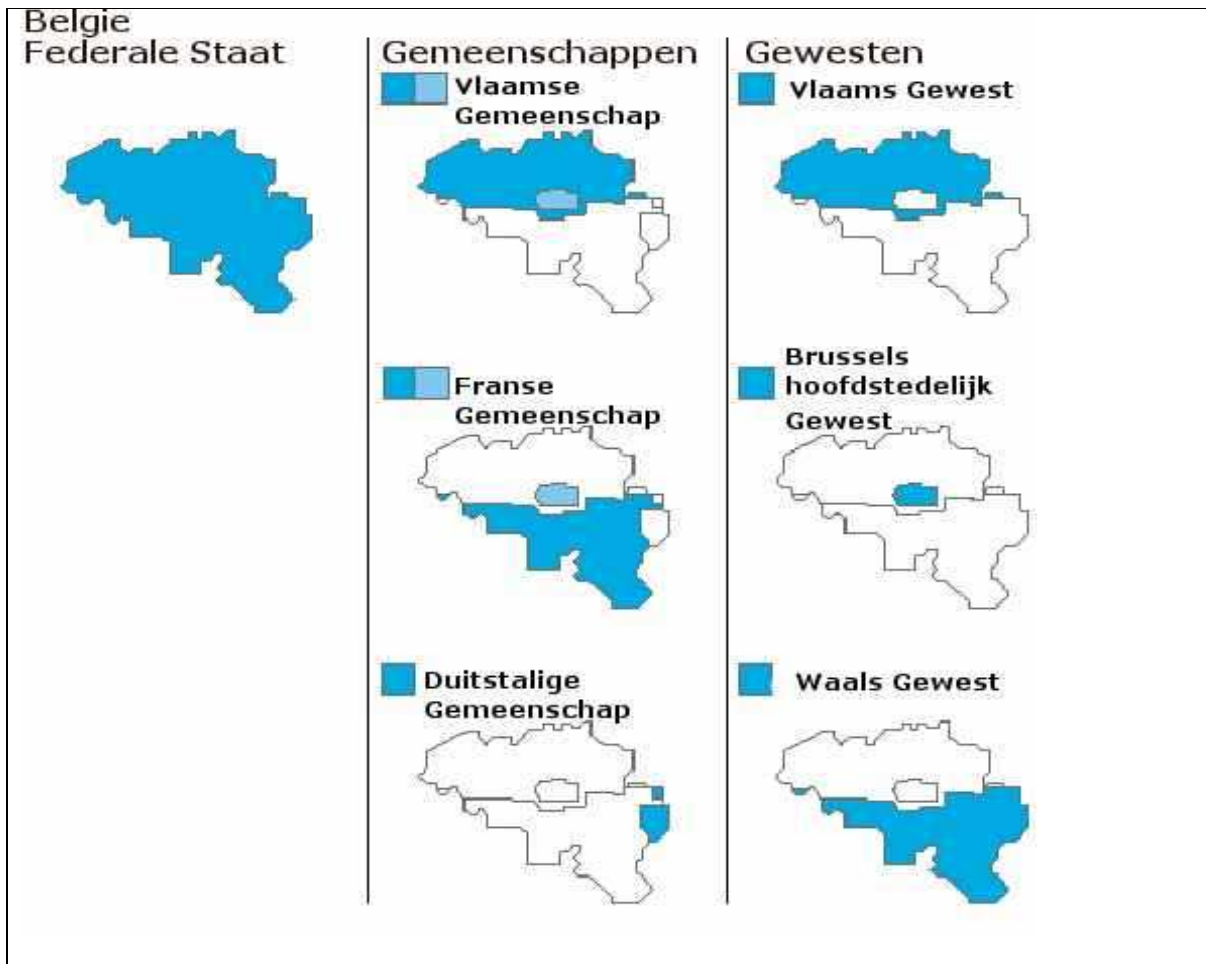
De Belgische federale overheid blijft overigens volledig bevoegd wat het jurisdictionele aspect betreft van het gedeelte "toegang tot de rechter", waarbij de Gewesten enkel een bevoegdheid hebben met betrekking tot de niet-jurisdictionele administratieve beroepen.

Het Verdrag betreffende de toegang tot informatie, inspraak bij de besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden, gewoonlijk het Verdrag van Aarhus genoemd, is in België een "gemengd" verdrag, dat wil zeggen dat het juridische gevolgen heeft zowel op het vlak van de bevoegdheden van de Gewesten als op dat van de federale overheid. Bijgevolg hebben de 4 voor dit dossier bevoegde Parlementen (federaal Parlement, Parlement van het Waalse Gewest, Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Parlement van de Vlaamse Gemeenschap) zich met betrekking tot de toetreding tot het verdrag afzonderlijk uitgesproken, rekening houdend met de bevoegdheid van de overheid waarvan zij de wetgevende macht vormen. Bijgevolg is België verdragsluitende partij geworden nadat alle toetredingsdossiers door de verschillende betrokken Belgische parlementen waren goedgekeurd.

Dit rapporteringdossier weerspiegelt bijgevolg de eigenheid van het Belgische federale systeem.

In de "gewestelijke" rapporten wordt er op systematische wijze verwezen naar het "federale" rapport, gezien de exclusieve federale bevoegdheid omtrent het rechtelijk aspect van de pijler betreffende toegang tot de rechter.

De methodologie die werd gekozen voor de implementatie van het Verdrag in België kan enigszins "versnipperd" lijken, maar neemt nauwgezet het huidige federale systeem van België in acht.

Artikel 3

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen voor het uitvoeren van de algemene bepalingen in paragrafen 2, 3, 4, 7 en 8 van artikel 3.

Verklaar hoe deze paragrafen geïmplementeerd werden. In het bijzonder:

(a) Met betrekking tot **paragraaf 2**, maatregelen genomen om te waarborgen dat overheidsfunctionarissen en overheidsinstanties de vereiste bijstand verlenen;

(b) Met betrekking tot **paragraaf 3**, maatregelen genomen ter bevordering van milieueducatie en milieubewustzijn

(c) Met betrekking tot **paragraaf 4**, maatregelen genomen om te waarborgen dat er passende erkenning is van en steun aan verenigingen, organisaties of groepen die milieubescherming bevorderen;

(d) Met betrekking tot **paragraaf 7**, maatregelen genomen die de toepassing van de beginselen van dit Verdrag internationaal bevorderen;

(e) Met betrekking tot **paragraaf 8**, maatregelen genomen om te waarborgen dat personen die hun rechten uitoefenen overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag niet gestraft, vervolgd of op enige wijze gehinderd worden.

Antwoord:

*Paragraaf 2

Naast de algemene wet van 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur, bestaat er sinds 5 augustus 2006 een nieuwe wet betreffende de toegang van het publiek tot milieu-informatie (Belgisch Staatsblad, 28/08/2006; zie het antwoord bij de vragen over artikel 4). Deze wet verplicht de personeelsleden van milieu-instanties "om eenieder die toegang zoekt tot milieu-informatie hierbij behulpzaam te zijn" (art. 19 § 3).

In het kader van deze wet werd op 28 september 2006 binnen het Directoraat-Generaal Leefmilieu van de federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu een uniek informatieloket voor het publiek opgericht. Dit Informatieloket Leefmilieu centraliseert en behandelt alle aanvragen om milieu-informatie die toekomen binnen de federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (Zie verder bij de laatste vraag bij artikel 4.)

*Paragraaf 3

Het DG Leefmilieu voert sensibilisatieacties en werkt pedagogische hulpmiddelen uit omtrent thema's die onder federale bevoegdheid vallen op het vlak van het leefmilieu, namelijk:

- **het geïntegreerd productenbeleid**
- de **vermindering van de uitstoot van gassen met broeikaswerking** met inachtneming van de verbintenissen die zijn aangegaan in het kader van het protocol van Kyoto
- het beleid inzake **het op de markt brengen van de chemische producten** en de preventie van de risico's die verbonden zijn aan de niet-ioniserende stralingen (GSM) en het lawaai
- **de inspectie** betreffende het op de markt brengen, de erkenning en het gebruik van deze chemische producten
- de registratie en de controle van de **doorvoer van afvalstoffen**

- de coördinatie van het **internationale milieubeleid**
- de **bescherming van de Noordzee**
- de import, export en doorvoer van de **beschermde niet-inheemse diersoorten**

Het DG voerde onder andere campagne over:

- het Ecolabel (2004 en 2006; een folder en de website www.ecolabel.be)
- ‘schone auto’s’ (2004, 2005, 2006 en 2007; een CO2-gids en de website www.zuinigewagen.be; de campagne won in 2005 de gouden (FR) en zilveren (NL) PAMPA-award (Public Authorities Magazine Print Award)
- ‘de Noordzee, onze 11^e provincie’ (2005; een folder, de website www.de-noordzee.be en tentoonstellingen)
- het klimaat (2005; een enquête, een folder en de website www.klimaat.be)
- ‘energievreter’ (2006; de website www.energievreter.be, een rekenmodule om het energieverbruik in huis te becijferen en te verminderen)
- ‘Bombylius’ (2006 en 2007; met verschillende folders over biodiversiteit, het spel Bombygame en de website www.bombylius.be)
- het Verdrag van Aarhus (2006; een folder en de website www.aarhus.be)
- de Dag en de Week van de duurzame ontwikkeling (2006)
- de Dag van de Biodiversiteit (2007)
- duurzaam bouwen (2007; de website www.underECOconstruction.be).

In 2005 werd ook de federale portaalsite van de FOD www.health.fgov.be gelanceerd (zie het antwoord bij de laatste vraag over artikel 3 voor een volledige lijst van websites), die in de loop van 2007 en 2008 wordt vernieuwd. Daarnaast publiceerde het DG folders over onder andere de ozonproblematiek (2004), verven en vernissen (2004), hittegolf en ozonpieken (2005), koolzaadolie (2006), asbest (2006), duurzaam hout (2006), de Nationale Belgische Biodiversiteitsstrategie 2006-2016 en pesticiden en biociden (2007). Bij de bepaling van nieuwe campagnethema’s houdt het DG rekening met de vragen die het ontvangt via het informatieloket.

Het DG realiseerde eveneens een aantal pedagogische uitgaven; een pedagogisch koffertje over de levenscyclus van papier (Ecolabel), een educatieve map over het klimaat en het educatieve boekje Bombybook over biodiversiteit. Deze uitgaven stimuleren leerkrachten om deze onderwerpen te behandelen in de scholen.

NGO’s zijn vaak partners bij deze communicatiecampagnes, zowel in de redactie, productie, verspreiding als de promotie van het informatiemateriaal.

De federale regering verspreidt bovendien de gids ‘Belgopocket’ (en www.belgopocket.be), die in de vorm van vragen en antwoorden het merendeel van de maatregelen voorstelt die door de federale administraties zijn getroffen. Een hoofdstuk van deze gids is gewijd aan het leefmilieu.

***Paragraaf 4**

Sinds 2001 genieten de vier Belgische federaties van de milieubeschermingsverenigingen op federaal vlak een jaarlijkse subsidie als financiële steun aan de algemene werking van elke federatie.

Er worden ook geregeld passende subsidies toegekend aan andere verenigingen die actief zijn op het vlak van het leefmilieu, het vlak van gezondheid-leefmilieu of van het milieurecht.

Milieubeschermingsverenigingen zijn juridisch gerechtigd, overeenkomstig het Verdrag van Aarhus, om als publiek inspraak te hebben bij de besluitvorming rond projecten of rond plannen en programma’s.

*Paragraaf 7 :

Er zijn geen wettelijke of reglementaire bepalingen die de toepassing van artikel 3§7 van het Verdrag regelen op federaal vlak in België. Er dient te worden opgemerkt dat het tweede Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling, dat de jaren 2004 tot 2008 bestrijkt, expliciet verwijst naar het Verdrag van Aarhus. Paragraaf 1304 van het plan erkent dat “als het (nvdr: Verdrag) nagevolgd wordt, het ook de toepassing bevordert van het participatiebeginsel inzake duurzame ontwikkeling op Europees en internationaal niveau”.

Op het vlak van coördinatie van Belgische standpunten voor het multilateraal beleid inzake duurzame ontwikkeling, worden niet-gouvernementele vertegenwoordigers rond de overlegtafel uitgenodigd via hun vertegenwoordiging in hun koepelorganisatie zijnde de ‘Federale Raad Duurzame Ontwikkeling’. België is zich dus bijzonder bewust van het belang van het Verdrag van Aarhus en poogt in diverse onderhandelingen van milieuteksten alsook in het bredere internationale gebeuren hiervoor passende aandacht en vermelding te krijgen.

Qua methode tot samenstelling van onze onderhandelingsdelegaties is een praktijk gegroeid waarbij niet-gouvernementele vertegenwoordigers geregeld in de delegatie worden opgenomen.

Om een duidelijker beeld te hebben van de uitvoering van artikel 3.7 van het Verdrag, heeft het Aarhus-netwerk een raadpleging gelanceerd bij de verschillende groepen van het CCIM. Doel hiervan is een idee te hebben van hun activiteiten omtrent het betrekken van de stakeholders bij enerzijds de voorbereiding van de Belgische standpunten en anderzijds de Europese en/of internationale onderhandeling over hun dossiers. De resultaten laten een vrij grote verscheidenheid zien. Sommige groepen, zoals de groep « chemische producten», betrekken de stakeholders wel regelmatig bij de voorbereiding van de Belgische standpunten maar laten hen niet deelnemen op het niveau van de internationale onderhandelingen. De groep « klimaatverandering » van het CCIM is atypisch in die zin dat hij vrij vooruitstrevend te werk gaat in vergelijking met de andere groepen, aangezien de stakeholders, op initiatief van de overheid, regelmatig betrokken worden bij de voorbereiding van de Belgische standpunten. Ze worden op die manier regelmatig geïnformeerd en hebben de kans om hun mening te delen met de betrokken overheden. Bovendien dient te worden opgemerkt dat de stakeholders systematisch deel uitmaken van de Belgische delegatie bij de internationale onderhandelingen over klimaatverandering.

Deze eerste raadpleging zal worden aangevuld met een grondiger analyse – door externe contractanten – inzake de uitvoering van de guidelines door België en de eventuele formulering van aanbevelingen.

*Paragraaf 8 :

Titel II "De Belgen en hun rechten" van de Belgische Grondwet regelt de fundamentele vrijheden van het individu. Vooral de volgende bepalingen zijn vermeldenswaard:

- Artikel 11: Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet inzonderheid de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden.
- Artikel 12: De vrijheid van de persoon is gewaarborgd.
- Artikel 19: (...)de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten, is gewaarborgd, behoudens bestraffing van de misdrijven die ter gelegenheid van het gebruikmaken van die vrijheden worden gepleegd.
- Artikel 23: Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden. Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen. Die rechten omvatten inzonderheid:

1° (...)

2° (...)

3° (...)

4° het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu

- Artikel 27: De Belgen hebben het recht van vereniging; dit recht kan niet aan enige preventieve maatregel worden onderworpen.
- Artikel 32: Ieder heeft het recht elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van bovenstaande paragrafen van artikel 3.

Antwoord:

Verschaf verdere informatie over de **praktische toepassing van de algemene bepalingen van het Verdrag**.

Antwoord:

Op 18 september 2006 werd op nationaal niveau de portaalsite www.aarhus.be gelanceerd, die algemene informatie biedt over het Verdrag van Aarhus en de omzetting ervan in Europa en in België. Deze website won in maart 2007 de award 'Best National Node (2007) of the Aarhus Clearinghouse Mechanism'.

Op de home pagina van aarhus.be worden eveneens federale en gewestelijke publieke raadplegingen bekendgemaakt. Federale publieke raadplegingen worden ook via www.belgium.be en de federale portaalsite www.health.fgov.be aangekondigd.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

- Portaalsite van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (www.health.fgov.be), met aparte pagina's over het Verdrag van Aarhus en het informatieloket (www.health.fgov.be/infoaarhus)
- <http://www.aarhus.be>: Belgische portaalsite over de implementatie van het Verdrag van Aarhus
- Portaalsite van de federale regering (www.belgium.be)

Voor het merendeel van de thema's die onder de federale bevoegdheid vallen werden voorts passende sites gecreëerd. Deze sites voldoen aan de nationale (samenwerkingsakkoorden tussen de bevoegdheidsniveaus in België), Europese of internationale verplichtingen.

- <http://www.ecolabel.be>: Belgische website over het Europees ecolabel en de in aanmerking komende categorieën van producten met het ecolabel
- <http://www.klimaat.be> of www.climat.be: website over het klimaat en klimaatveranderingen
- <http://www.climateregistry.be>: website van het Belgisch nationaal register voor broeikasgassen, een beveiligde elektronische databank die online emissiehandel binnen de Europese Unie mogelijk maakt
- <http://www.nehap.be>: Belgische portaalsite betreffende het Nationaal Actieplan Leefmilieu – Gezondheid
- <http://www.de-noordzee.be>: website over de Noordzee, onze elfde provincie
- <http://www.noordzeecentrale.be>: website over het duurzaam beheer van de Noordzee
- <http://www.zuinigewagen.be>: website met een databank van wagens die in België op de markt worden gebracht en die worden gerangschikt volgens hun brandstofverbruik en hun CO₂-uitstoot

- <http://www.bombylius.be>: website over biodiversiteit, met o.a. het spel 'Bombygame', steekkaarten en e-cards
- <http://www.energievreter.be>: rekenmodule om het energieverbruik in huis te becijferen en te verminderen
- <http://www.underECOconstruction.be>: website over duurzaam bouwen met informatie over o.a. energie-efficiëntie in huis

Ook wetenschappelijke instellingen die afhangen van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu hebben websites ontwikkeld:

- <http://www.mumm.ac.be>: site van het Mathematisch Model van de Noordzee, een instituut dat zich toelegt op het mariene milieu in de Noordzee
- <http://www.biosafety.be>: Belgische server betreffende de bioveiligheid
- <http://www.biosafetyprotocol.be>: Belgisch clearing house van het Protocol inzake bioveiligheid

Ten slotte zijn nog de volgende federale websites relevant:

- http://statbel.fgov.be/port/env_nl.asp (het Leefmilieuportaal van de federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie)
- <http://www.mineco.fgov.be> (website van de federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie)
- <http://www.fanc.fgov.be> (website van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle)

Voor Belgische wetgevende teksten is er de website www.staatsblad.be en www.ejustice.just.fgov.be/cgi/welcome.pl.

Artikel 4

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen ter uitvoering van de bepalingen over toegang tot milieu-informatie in artikel 4.

Verklaar hoe elke paragraaf van artikel 4 geïmplementeerd werd. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9. In het bijzonder:

- (a) Met betrekking tot **paragraaf 1**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:
  - (i) iedereen toegang heeft tot informatie zonder dat men een bepaald belang moet aantonen;
  - (ii) afschriften van de feitelijke documentatie die deze informatie bevat of omvat, verschaft worden;
  - (iii) de informatie in de verzochte vorm verschaft wordt;
- (b) Maatregelen genomen om te waarborgen dat de termijnen, bepaald in **paragraaf 2**, gerespecteerd worden;
- (c) Met betrekking tot **paragrafen 3 en 4**, maatregelen genomen om:
  - (i) uitzonderingen op de (verzoeken tot) openbaarmaking te bepalen;
  - (ii) te waarborgen dat de belangenafweging op het einde van paragraaf 4 toegepast wordt;
- (d) Met betrekking tot **paragraaf 5**, maatregelen genomen om te waarborgen dat een overheidsinstantie die de verzochte milieu-informatie niet bezit, de nodige actie onderneemt;
- (e) Met betrekking tot **paragraaf 6**, maatregelen genomen om de plicht tot opsplitsing en het

beschikbaar stellen van informatie te implementeren;

(f) Met betrekking tot **paragraaf 7**, maatregelen genomen om te waarborgen dat weigeringen voldoen aan de termijnen en de andere vereisten met betrekking tot weigeringen;

(g) Met betrekking tot **paragraaf 8**, maatregelen genomen om te waarborgen dat aan de vereisten in verband met het heffen van kosten wordt voldaan.

Antwoord:

Paragraaf 1 :

Artikel 32 van de titel "De Belgen en hun rechten" van de Grondwet luidt als volgt: "*Ieder heeft het recht elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134*".

- Naast de algemene wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur bestaat er sinds 5 augustus 2006 een nieuwe wet betreffende de toegang van het publiek tot milieu-informatie (*Belgisch Staatsblad*, 28/08/2006). Deze wet beoogt de omzetting van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus betreffende de toegang tot informatie en van richtlijn 2003/4/EG inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie en tot intrekking van richtlijn 90/313/EEG van de Raad. Net zoals de algemene wet van 1994 stelt deze wet geen enkele voorwaarde qua nationaliteit, woonplaats of maatschappelijke zetel.

- Het toepassingsgebied *rationae personae* is zeer ruim: de wet spreekt voortaan van « milieu-instantie » en verwijst niet meer naar de striktere term « administratieve overheden » uit de algemene wet van 1994. Daaronder worden niet alleen alle federale administraties verstaan, maar ook privépersonen die (a) openbare bestuursfuncties uitoefenen of (b) openbare diensten verlenen met betrekking tot het milieu.

- Het toepassingsgebied *rationae materiae* omvat alle informatie waarover een milieu-instantie beschikt, ongeacht de drager en in welke materiële vorm ook, betreffende het milieu in een zeer brede betekenis.

- Het beginsel van de toegang tot de informatie is vervat in artikel 18, §1 «Eenieder die erom verzoekt, heeft het recht om volgens de voorwaarden bepaald in deze wet, alle milieu-informatie waarover een milieu-instantie beschikt ter plaatse in te zien, er uitleg over te krijgen en er een kopie van te ontvangen.».

(a) (i) De aanvrager moet geen belang aantonen.

(a) (ii) Het recht om milieu-informatie van een milieu-instantie in te zien, is gewaarborgd (artikel 4). Deze inzage en de uitleg hierover gebeuren op aanvraag (art. 21, §1).

(a) (iii) Als de milieu-informatie op een bepaalde drager, in een bepaalde vorm of in een bepaald elektronisch formaat beschikbaar is of redelijkerwijze ter beschikking kan worden gesteld, dan bepaalt de wet dat de verspreiding van de kopie op aanvraag gebeurt.

Paragraaf 2 :

(b) De bij wet vastgelegde termijn bedraagt 30 kalenderdagen, verlengbaar tot maximum 45 kalenderdagen.

Paragrafen 3&4 :

(c) (i) Ook de mogelijkheden tot afwijzing, zoals bepaald door artikel 4.3 van het Verdrag van Aarhus zijn in de wet op drie manieren voorzien.

1. De milieu-instantie kan een aanvraag afwijzen indien het gaat om milieu-informatie die onvoltooid is of die niet af is en waarvan de openbaarmaking aanleiding kan geven tot misvatting. In dit geval neemt de instantie haar beslissing pas nadat het algemeen belang dat is gediend met openbaarmaking wordt

afgewogen tegen het specifieke belang dat is gediend met de weigering om openbaar te maken.

Ze wijst ze daarentegen af (1) indien de aanvraag kennelijk te algemeen geformuleerd blijft na een verzoek van de milieu-instantie tot herformulering van de aanvraag of (2) indien ze kennelijk onredelijk is.

2. De milieu-instantie wijst een aanvraag af indien zij heeft vastgesteld dat het publiek belang van de openbaarmaking niet opweegt tegen de bescherming van een van de op exhaustieve wijze in de wet opgenomen belangen, overeenkomstig het Verdrag.

(c)(ii) Zie punt 2 hierboven

Paragraaf 5 :

(d) Artikel 21, §2, tweede lid, voorziet een verplichting om de aanvraag automatisch zo spoedig mogelijk door te sturen naar de overheid die over de informatie beschikt of die er vermoedelijk over beschikt. De aanvrager moet hiervan onmiddellijk op de hoogte gebracht worden.

Paragraaf 6 :

(e) artikel 31: « *Een milieu-informatie wordt gedeeltelijk openbaar gemaakt als informatie waarop een uitzondering van toepassing is samen met andere informatie in een milieu-informatie vervat zit, en het mogelijk is om de genoemde informatie te scheiden van de andere informatie* ».

Paragraaf 7 :

(f) Artikel 22, §5 bepaalt dat de milieu-instantie de aanvrager uiterlijk bij het verstrijken van de termijn van 30 dagen (45 dagen in geval van verlenging) in kennis stelt van haar beslissing alsook van de redenen voor de afwijzing. De motivering moet in elk geval samen met de beslissing tot afwijzing meegedeeld worden.

Overeenkomstig artikel 8 van de wet van 5/8/2006, moet elke federale kennisgeving vergezeld gaan van een informatie over de beroepsmogelijkheden: *"vermeldt elk document waarmee een beslissing of een administratieve handeling met individuele strekking uitgaande van een federale administratieve overheid ter kennis wordt gebracht van een bestuurde, de eventuele beroepsmogelijkheden, de instanties bij wie het beroep moet worden ingesteld en de geldende vormen en termijnen; bij ontstentenis neemt de verjaringstermijn voor het indienen van het beroep geen aanvang"*.

Paragraaf 8 :

(g) Artikel 19, §2, van de wet bepaalt dat het ontvangen van een afschrift van een bestuursdocument kan worden onderworpen aan het betalen van een vergoeding waarvan de Koning het bedrag vaststelt. Het koninklijk besluit van 17/08/2007 bepaalt het systeem van de inning van de vergoeding voor het ontvangen van een afschrift van een bestuursdocument of van een milieu-informatie. Het bepaalt dat de vergoeding kan worden gevraagd vanaf de 51^e pagina. De vergoeding wordt vastgelegd op 5 eurocent en verminderd tot 2 eurocent vanaf de 101^e pagina. Wanneer het om een andere drager dan papier gaat is de vergoeding gelijk aan de kostprijs. De vergoeding is contant betaalbaar indien het afschrift door de aanvrager bij de administratieve overheid in ontvangst wordt genomen. Indien het afschrift met de post moet worden verzonden, moet de vergoeding vooraf worden betaald.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van de paragrafen artikel 4.

Antwoord:

Bij de praktische toepassing van de bepalingen over de toegang tot informatie (zie ook bij de volgende

vraag) blijkt het niet altijd eenvoudig te zijn om uit te maken of een vraag al dan niet als “een verzoek om milieu-informatie” in de betekenis van het Verdrag moet worden beschouwd (en de omschreven procedure dus al dan niet moet worden toegepast).

Verschaf verdere informatie over **de praktische toepassing van de bepalingen over toegang tot informatie**, bv. bestaan er statistieken over het aantal gemaakte verzoeken, het aantal weigeringen en de redenen?

Antwoord:

Zoals vermeld bij artikel 3 paragraaf 2 heeft het Directoraat-Generaal Leefmilieu van de federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu een uniek informatieloket voor het publiek opgericht, dat alle vragen die toekomen binnen de FOD centraliseert en behandelt. Om te waarborgen dat alle vragen op een uniforme wijze worden behandeld, werden interne procedures vastgelegd, in overeenstemming met de wet van 5 augustus 2006.

Het Informatieloket Leefmilieu is bereikbaar via brief, fax, telefoon, e-mail of via een webformulier, dat op de website www.health.fgov.be/infoaarhus werd gecreëerd om het informatieloket nog toegankelijker te maken. Om zoveel mogelijk burgers op de hoogte te brengen van dit nieuwe informatieloket werd het in september 2006 officieel gelanceerd aan de hand van de verspreiding van een persbericht en van een folder die de procedure beschrijft om milieu-informatie waarover de federale overheid beschikt, te verkrijgen (“Het milieu houdt u bezig? U vraagt, wij antwoorden!”). Daarnaast werd op de portaal-site van de FOD (www.health.fgov.be/infoaarhus) een meer gedetailleerde uitleg over de procedure toegevoegd.

Alle ontvangen vragen en gegeven antwoorden worden geregistreerd in een elektronisch databestand (zie art. 21 § 3 van de wet van 05/08/06). Maandelijks worden statistische overzichten opgesteld over het aantal en soort vragen. Gemiddeld ontvangt het informatieloket een 50-tal vragen per maand (los van bestellingen van publicaties), vooral van burgers. Het gaat hier over alle soorten vragen (dus ook vragen om inlichtingen), waarvan slechts een minderheid (minder dan 20 %) binnen het toepassingsgebied van de wet van 5 augustus 2006 betreffende de toegang van het publiek tot milieu-informatie valt. Ongeveer een derde van de vragen handelt over materies waarvoor andere milieu-instanties bevoegd zijn (meestal de Gewesten). Deze worden doorgestuurd naar de betrokken bevoegde instantie. De thema's die het vaakst onderwerp uitmaken van een vraag zijn vooral “zuinige wagens” (over het financieel voordeel bij de aankoop van een wagen die minder CO2 uitstoot, over LPG en biobrandstoffen), “asbest” en “gsm en radiogolven”. Het informatieloket tracht alle vragen binnen een redelijke termijn te beantwoorden. De gemiddelde antwoordtermijn bedraagt op dit moment 10 dagen.

Deze cijfers zijn voorlopige cijfers; het proces van centralisatie van alle vragen die via verschillende kanalen kunnen binnenkomen bij het informatieloket (ook via het call center, de informatieambtenaar, de experten, ...) is immers nog niet volledig afgerond. Ze kunnen wel al dienen als uitgangspunt voor het algemene communicatiebeleid van het DG Leefmilieu. Zo worden er n.a.v. de meest gestelde vragen “Frequently Asked Questions” opgesteld om te publiceren op de federale portaal-site.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

www.health.fgov.be/infoaarhus: webpagina van het Informatieloket Leefmilieu, met o.a. een webformulier en uitleg over de procedure volgens de wet van 5 augustus 2006.

Artikel 5

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen ter uitvoering van de bepalingen over het verzamelen en verspreiden van milieu-informatie in artikel 5.

Verklaar hoe elke paragraaf van artikel 5 geïmplementeerd werd. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9. In het bijzonder:

- (a) Met betrekking tot **paragraaf 1**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:
  - (i) overheidsinstanties milieu-informatie bezitten en actualiseren;
  - (ii) er een adequate informatiestroom naar de overheidsinstanties is;
  - (iii) in noodgevallen geschikte informatie onmiddellijk en zonder vertraging verspreid wordt;
- (b) Met betrekking tot **paragraaf 2**, maatregelen genomen om te waarborgen dat de wijze waarop overheidsinstanties milieu-informatie beschikbaar stellen aan het publiek transparant is en dat milieu-informatie op doeltreffende wijze toegankelijk is;
- (c) Met betrekking tot **paragraaf 3**, maatregelen genomen om te waarborgen dat milieu-informatie in toenemende mate beschikbaar wordt in elektronische gegevensbestanden via openbare telecommunicatienetwerken die gemakkelijk toegankelijk zijn voor the publiek;
- (d) Met betrekking tot **paragraaf 4**, maatregelen genomen om nationale rapporten over de toestand van het milieu te publiceren en te verspreiden;
- (e) Maatregelen genomen om de in **paragraaf 5** vermelde informatie te verspreiden;
- (f) Met betrekking tot **paragraaf 6**, maatregelen genomen om exploitanten aan te moedigen wier activiteiten een belangrijke invloed op het milieu hebben, het publiek regelmatig te informeren over de gevolgen van hun activiteiten en producten voor het milieu;
- (g) Maatregelen genomen om informatie te publiceren en te verspreiden zoals vereist in **paragraaf 7**;
- (h) Met betrekking tot **paragraaf 8**, maatregelen genomen om mechanismen te ontwikkelen om te waarborgen dat toereikende productinformatie beschikbaar wordt gemaakt voor het publiek;
- (i) Met betrekking tot **paragraaf 9**, maatregelen genomen om een landelijk systeem voor inventarisatie of registratie van verontreinigingsgegevens te ontwikkelen.

Antwoord:

*paragraaf 1:

i) overheidsinstanties milieu-informatie bezitten en actualiseren :

De nieuwe wet van 5 augustus 2006 schrijft voor dat de milieu-instantie de nodige maatregelen moet nemen om de milieu-informatie, die relevant is voor haar taak en waarover ze beschikt, te ordenen met de bedoeling ze actief en systematisch onder het publiek ter beschikking te stellen, met name door de elektronische communicatie (zie artikel 12).

De portaalsite van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (<http://www.health.fgov.be>), die in 2005 werd gecreëerd en sindsdien reeds een groot aantal milieuthema's behandelde die onder de federale bevoegdheid vallen, wordt volledig vernieuwd in de loop van 2007 en 2008: het aanbod aan informatie wordt geactualiseerd en uitgebreid. Er wordt thema per thema gewerkt: alle beschikbare informatie (zoals wetteksten, studies, publicaties, veelgestelde vragen en antwoorden, mogelijke publieke raadplegingen, enz.) wordt thema per thema geactualiseerd en toegevoegd.

Daarnaast worden geregeld "news" opgesteld op de home page van de portaalsite, zoals de aankondiging van een nieuwe brochure of een evenement. Naast de portaalsite werden verschillende thematische websites uitgewerkt (zie de laatste vraag van artikel 3).

ii) er een adequate informatiestroom naar de overheidsinstanties is :

Op federaal niveau wordt informatie met betrekking tot leefmilieu gecentraliseerd in het federaal plan duurzame ontwikkeling enerzijds en anderzijds zal er ook een federaal rapport specifiek over leefmilieu gepubliceerd worden in 2010. Gekoppeld aan dit rapport over leefmilieu wordt er ook een databank met metagegevens opgesteld en geactualiseerd. Tot slot zullen naast deze twee rapporten de verschillende federale overheidsinstanties toetreden tot het EMAS certificatie systeem.

Naast deze publieke rapporten worden ook in het kader van verplichte en vrijwillige rapportages naar internationale instanties milieugegevens verzameld en verder verwerkt. Wat betreft de niet-verplichte rapportages wordt de milieu-informatie uitgewisseld via de bestaande structuur van het EIONET op Belgisch niveau. De verplichte rapportages gebeuren via het CCIM.

iii) in noodgevallen geschikte informatie onmiddellijk en zonder vertraging verspreid wordt:

Op het vlak van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu werden crisisbeheerprocedures uitgewerkt. Hierbij worden notificaties aangeleverd door een netwerk dat alle bevoegdheidsdomeinen omvat en geëvalueerd op hun impact op gezondheid en milieu. In een crisissituatie wordt vanuit een permanente wachtdienst een crisisteam geactiveerd. De verantwoordelijke voor crisiscommunicatie maakt hiervan deel uit en neemt het woordvoerderschap waar. De crisiscommunicatie doet een beroep op alle klassieke communicatiemiddelen (persberichten en -briefings, website, aankoop mediaruimte, enz.), en beschikt over een call center voor in- en outbound crisiscommunicatie. Bij een grootschalige of multidisciplinaire crisis, wordt geëscaleerd naar het crisiscentrum van de regering bij de FOD Binnenlandse Zaken waar alle infrastructuur aanwezig is voor het beheer van een nationale crisissituatie.

Binnen het DG Leefmilieu bestaan in het kader van de federale bevoegdheid betreffende de bescherming van de Noordzee, en meer specifiek in het kader van het "Rampenplan voor de Noordzee", crisisbeheerprocedures binnen de Kustwachtstructuur waaraan het DG Leefmilieu deelneemt. Deze procedures omvatten de crisiscommunicatie die wordt beheerd in samenwerking met de andere betrokken bevoegdheidsniveaus (zoals vooral de dienst van de Gouverneur van West-Vlaanderen) en voorzien een gecoördineerde communicatie naar de media toe.

*paragraaf 2 :

Zoals vermeld onder paragraaf 1 schrijft de wet van 5 augustus 2006 voor dat de milieu-instantie de nodige maatregelen moet nemen om de milieu-informatie, die relevant is voor haar taak en waarover ze beschikt, te ordenen met de bedoeling ze actief en systematisch onder het publiek ter beschikking te stellen, met name door de elektronische communicatie (zie artikel 12).

Zie paragraaf 1: Om milieu-informatie zo toegankelijk mogelijk ter beschikking te stellen van het publiek, zal de vernieuwde portaalsite www.health.fgov.be uiteindelijk (van zodra verschillende thema's

volledig behandeld zullen zijn) een overzicht bevatten van alle beschikbare milieu-informatie op federaal niveau (zoals wetgeving), een lijst met publicaties, veelgestelde vragen en antwoorden, lopende publieke raadplegingen, enzovoort.

Bovendien wordt de verspreiding van de milieu-informatie verzekerd met klassieke middelen zoals brochures en folders of perscommuniqués. Om de verspreiding van dit soort van materiaal te vergemakkelijken werden de gegevens van instellingen die de informatie verspreiden, ingevoerd in databases. Deze instellingen kunnen worden gemobiliseerd met de bedoeling deze publicaties en documenten bekend te maken bij het publiek. De media (algemene pers/gespecialiseerde milieupers/jongerenpers/pers mariene milieu), de NGO's (hoofdredacteurs en journalisten van de NGO's), de bedrijfsfederaties en de universiteiten maken het grootste deel uit van deze databases.

Er bestaat tevens een metadatabank met statistieken over het leefmilieu en verwijzingen naar de websites van de diverse bevoegde autoriteiten: het Leefmilieuportaal (http://statbel.fgov.be/port/env_nl.asp) van de federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie. De federale metadatabank Milieugegevens waaraan het DG werkt in het kader van het federale rapport over leefmilieu zal eveneens publiek toegankelijk worden gemaakt bij het verschijnen van het rapport.

*paragraaf 3 :

De wet van 5 augustus 2006 schrijft voor dat de milieu instanties ervoor moeten zorgen dat een reeks milieu-informatie, zoals teksten van internationale verdragen, federale wetgeving, federale plannen en programma's, op elektronische wijze ter beschikking worden gesteld (zie artikel 14 § 1).

Zie paragraaf 1: Deze informatie is reeds gedeeltelijk aanwezig op de portaal site van de FOD en wordt verder toegevoegd in het kader van de vernieuwing van de website. Er werden tevens databases voorzien, met name inzake de thema's die onder de federale bevoegdheid vallen, namelijk:

- de gids van de wagens die in België op de markt worden gebracht en die worden gerangschikt volgens hun brandstofverbruik en hun CO₂-uitstoot (DG Leefmilieu)
<http://www.zuinigewagen.be>
- de biociden die zijn toegestaan bij het op de markt brengen in België (DG Leefmilieu)
<http://www.health.fgov.be/biocids>
- de gewasbeschermingsmiddelen die zijn toegestaan bij het op de markt brengen in België (DG Dier, Plant en Voeding)
<http://www.fytoweb.fgov.be>
- de website www.nehap.be bevat rapporten van onderzoeken betreffende milieu en gezondheid, vb. over persistente organische pollutanten in moedermelk

Bovendien verspreiden de websites van de wetenschappelijke instellingen omtrent leefmilieu tal van technische inlichtingen die in databases kunnen worden geraadpleegd. Dat is het geval met de volgende websites:

- <http://www.mumm.ac.be>: site van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee, departement van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen dat zich toelegt op de studie van het mariene milieu in het algemeen en van de Noordzee in het bijzonder. Deze website bevat een databank van mariene milieugegevens (Belgian Marine Data Centre).
- <http://www.biosafety.be>: Belgische server betreffende de bioveiligheid, met een register van de in België uitgevoerde veldexperimenten en klinische proeven met GGO's
- <http://www.biosafetyprotocol.be>: Belgisch clearing house van het Protocol inzake bioveiligheid
- <http://www.biodiversity.be/bbpf>: de portaal site van het Belgian Biodiversity Platform van het Federaal Wetenschapsbeleid

De kernenergie wordt beheerd door de Minister van Binnenlandse zaken. Diverse websites hebben betrekking op deze activiteiten.

<http://fanc.fgov.be>: site van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle

<http://www.nirond.be>: site van de NIRAS (Nationale instelling voor radioactief afval en verrijkte splijtstoffen)

Daarnaast zijn er de EMAS-rapportages op de websites www.mineco.fgov.be (FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie), www.belspo.be (Federaal Wetenschapsbeleid), www.poddo.be (programmatorische overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling) en www.mobilit.fgov.be (FOD Mobiliteit en Vervoer). De andere FOD's verbinden zich ertoe om in een latere fase toe te treden tot het EMAS-systeem.

Ten slotte wordt er gewerkt aan een portaalsite waarop alle geografisch gebonden milieugegevens beschikbaar zullen worden gesteld: www.inspire.be

*paragraaf 4 :

De nieuwe federale wet van 5/8/2006 voorziet voor de eerste keer de opstelling van een federaal verslag over de staat van het federale leefmilieubeleid en over de staat van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België. Dit verslag zal een aanvulling vormen op de 3 reeds bestaande gewestelijke verslagen over de staat van het leefmilieu. Het eerste verslag over de staat van het federale leefmilieu zal in 2010 gepubliceerd worden, door de Minister van Leefmilieu aan het Parlement bezorgd worden en het voorwerp uitmaken van een publicatie voor het brede publiek.

*paragraaf 5 :

De nieuwe wet van 5/8/2006 schrijft in haar artikel 14§1 expliciet voor dat bepaalde milieu-informatie verplicht op elektronische wijze ter beschikking moeten worden gesteld, overeenkomstig richtlijn 2003/4/EG (teksten van internationaal recht, teksten van federale wetgeving inzake milieu, regeringsverklaringen, federale plannen en programma's in verband met het milieu, toelatingen en vergunningen die belangrijke gevolgen hebben voor het milieu, ...).

*paragraaf 6 :

De vraag betreffende de manier waarop de overheid de exploitanten aanmoedigt om het publiek te informeren over hun activiteiten, die een belangrijke invloed hebben op het milieu, behoort tot de gewestelijke bevoegdheid. Wat betreft de politiek aangaande informatie over producten, zie het antwoord op vraag 8.

*paragraaf 7 :

a) via het communicatiebeleid van het DG Leefmilieu en de andere betrokken federale autoriteiten

b) het DG Leefmilieu heeft in 2006 een informatiecampagne gevoerd over de rechten van het publiek inzake leefmilieu via:

- de lancering van de nationale website www.aarhus.be, die informatie biedt over het Verdrag van Aarhus en de implementatie ervan in België, en een nieuwsrubriek bevat waarin publieke raadplegingen worden aangekondigd

- de lancering van het informatieloket via de folder "Het milieu houdt u bezig? U vraagt, wij antwoorden!" die de procedure beschrijft om milieu-informatie waarover de federale overheid beschikt, te verkrijgen via het informatieloket. Deze brochure zal in de loop van 2007 voor een tweede maal worden verspreid.

c) De wet van 2006 (artikel 12) bepaalt dat elke administratieve overheid een document publiceert en ter beschikking van het publiek houdt dat zijn bevoegdheden en de organisatie van zijn werking beschrijft. Dit gebeurt onder andere onder de vorm van de publicatie van jaarverslagen. Ook de portaalsite van de

FOD bevat deze informatie.

*paragraaf 8 :

In het kader van het beleid betreffende de productennormen bestaan er momenteel op Belgisch federaal niveau diverse mechanismen die streven naar een betere voorlichting van het publiek:

- economische instrumenten: in België worden milieutaksen geheven op bepaalde producten die worden beschouwd als zijnde heel schadelijk voor het leefmilieu. Bijvoorbeeld de milieutaks op de wegwerpfotoapparaten en op de batterijen heeft het mogelijk gemaakt een belangrijke positieve weerslag te genereren inzake het ophalen en het recycleren, alsook een toename van de sensibilisatie van het publiek voor deze problematiek.

- juridische instrumenten:

* De wet van 1998 betreffende de productnormen beoogt de duurzame productie- en consumptiepatronen te bevorderen. Diverse initiatieven op het vlak van de voorlichting van het publiek zijn gebaseerd op deze wet.

*De wet van 14/07/1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument maakt het de Koning mogelijk de etikettering van de producten te reglementeren om onder andere de bescherming van de consument te verzekeren. Deze wet verbiedt trouwens elke misleidende reclame over de gevolgen voor het leefmilieu van een bepaald product.

* Het KB van 05/09/01 betreffende de beschikbaarheid van consumenteninformatie over het brandstofverbruik en de CO₂-uitstoot bij het op de markt brengen van nieuwe personenauto's stelt dat deze informatie aanwezig moet zijn op etiketten, in gidsen en op affiches in de verkooppunten.

* Het KB van 19/03/04 houdende productnormen voor voertuigen verplicht producenten en/of importeurs om op het Internet informatie te publiceren over de verwerking van de autowrakken. Deze informatie moet in elk verkooppunt gratis ter beschikking worden gesteld van de potentiële kopers.

- communicatie-instrumenten:

* de CO₂-gids (zie artikel 3) en de website www.zuinigewagen.be: De publicatie van de CO₂-gids is een wettelijke verplichting die wordt geregeld door de Europese Richtlijn 99/94 EG en het KB van 05/09/01. Doel van deze gids is de burger te helpen bij het kiezen van een zuinige en milieuvriendelijker wagen. De gids wordt verdeeld in het verkooppunt. Om de gids te promoten, heeft het DG Leefmilieu in 2004, 2005, 2006 en 2007 een communicatiecampagne gevoerd.

* de campagnes over www.ecolabel.be, www.underECOconstruction.be en www.energievreters.be (zie artikel 3)

Om de wetgeving ten uitvoer te brengen, staat DG Leefmilieu in dialoog met beroepsfederaties en ondernemingen. Wat het Ecolabel betreft, verloopt de inspraak via een comité waarin verschillende stakeholders vertegenwoordigd zijn.

*paragraaf 9 :

Deze vraag valt niet onder federale maar onder gewestelijke bevoegdheid.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van de paragrafen in artikel 5.

Antwoord:

De voornaamste belemmeringen waarmee men geconfronteerd werd, zijn inherent aan de intrinsieke natuur van de administraties. De implementatie van de concrete maatregelen waarin het Verdrag van Aarhus voorziet inzake de toegang tot de milieu-informatie, vereist aanzienlijke financiële middelen, die jaarlijks moeten worden vrijgemaakt.

Het is eveneens moeilijk om na te gaan of het communicatiebeleid van het DG Leefmilieu wordt geapprecieerd door de burger. De indicatoren die beschikbaar zijn, zijn het aantal bezoekers van de

portalsite en het aantal publicaties en brochures dat besteld wordt door de burger. Aangezien de publicaties snel de deur uitgaan en heel wat media en organisaties regelmatig informatie over deze communicatieproducten overnemen, zal het DG een tevredenheidsenquête uitvoeren, om de mening van de burger na te gaan.

Verschaf verdere informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over het verzamelen en verspreiden van milieu-informatie in artikel 5, bv. zijn er statistieken beschikbaar over de gepubliceerde informatie?

Antwoord:

Het DG Leefmilieu beschikt over cijfers wat betreft het aantal webpagina's en het aantal gepubliceerde nieuwsitems op de portalsite. Deze cijfers worden intern gebruikt om het communicatiebeleid uit te bouwen.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

Zie hierboven

Artikel 6

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen ter uitvoering van de bepalingen over inspraak in besluiten over specifieke activiteiten in artikel 6.

Verklaar hoe elke paragraaf van artikel 6 geïmplementeerd werd. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9. In het bijzonder:

- (a) Met betrekking tot **paragraaf 1**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:
  - (i) de bepalingen van artikel 6 toegepast worden ten aanzien van besluiten over het al dan niet toestaan van voorgestelde activiteiten vermeld in bijlage I van het Verdrag;
  - (ii) de bepalingen van artikel 6 toegepast worden op de besluiten over voorgestelde activiteiten niet vermeld in bijlage I, die een aanzienlijk effect kunnen hebben op het milieu;
- (b) Maatregelen genomen om te waarborgen dat gedurende een milieubesluitvormingsprocedure, het betrokken publiek geïnformeerd wordt op een adequate en doeltreffende manier, binnen de gestelde termijn en bij ingang van de procedure over de zaken vermeld in **paragraaf 2**;
- (c) Maatregelen genomen om te waarborgen dat de termijnen van de inspraakprocedures de vereisten in **paragraaf 3** respecteren;
- (d) Met betrekking tot **paragraaf 4**, maatregelen genomen om te waarborgen dat er vroegtijdige inspraak is;
- (e) Met betrekking tot **paragraaf 5**, maatregelen genomen om potentiële aanvragers aan te moedigen het betrokken publiek te identificeren, discussies aan te gaan en informatie te verstrekken betreffende de doelstellingen van hun aanvraag alvorens een vergunning aan te vragen;
- (f) Met betrekking tot **paragraaf 6**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:
  - (i) de bevoegde overheidsinstanties het betrokken publiek alle informatie verschaffen die relevant is voor de in artikel 6 bedoelde besluitvorming die beschikbaar is ten tijde van de inspraakprocedure;

(ii) in het bijzonder, de bevoegde overheidsinstanties het betrokken publiek de in deze paragraaf opgesomde informatie verschaffen;

(g) Met betrekking tot **paragraaf 7**, maatregelen genomen om te waarborgen dat inspraakprocedures het publiek de mogelijkheid bieden om opmerkingen, informatie, analyses of meningen naar voren te brengen die het relevant acht voor de voorgestelde activiteit;

(h) Met betrekking tot **paragraaf 8**, maatregelen genomen om te waarborgen dat in het besluit naar behoren rekening gehouden wordt met het resultaat van de inspraak;

(i) Met betrekking tot **paragraaf 9**, maatregelen genomen om te waarborgen dat het publiek terstond over het besluit wordt ingelicht in overeenstemming met de toepasselijke procedures;

(j) Met betrekking tot **paragraaf 10**, maatregelen genomen om te waarborgen dat, wanneer een overheidsinstantie de voorwaarden voor het uitvoeren van een in paragraaf 1 bedoelde activiteit heroverweegt of aanpast, de bepalingen van paragrafen 2 t.e.m. 9 van dit artikel dienovereenkomstig worden toegepast, als daar reden toe is;

(k) Met betrekking tot **paragraaf 11**, maatregelen genomen om de bepalingen in artikel 6 toe te passen op besluiten over het al dan niet toestaan van de introductie in het milieu van genetisch gemodificeerde organismen.

Antwoord:

*paragraaf 1 :

(a)

(i) De vergunning voor bijzondere activiteiten en bijgevolg de toepassing van de procedure van milieueffectbeoordeling valt in hoofdzaak onder de bevoegdheid van de Gewesten. De federale overheid blijft echter bevoegd wat de vergunning betreft voor de exploitatie van de kernactiviteiten, alsmede voor de vergunning van de activiteiten in de zeegebieden die onder de rechtsbevoegdheid van België vallen (Noordzee).

- Wat de sector van de kernenergie betreft, is de federale Staat bevoegd voor de vergunning inzake de exploitatie van de kernactiviteiten. De vergunningsprocedure moet steeds worden voorafgegaan door een openbaar onderzoek (Koninklijk besluit van 20/07/2001) en is gebaseerd op het algemene reglement op de bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen).
- Wat de activiteiten en de installaties in de zeegebieden betreft, bepaalt artikel 28 van de wet van 20/01/1999 het volgende :*" Elke activiteit in de zeegebieden die, hetzij krachtens deze wet en de besluiten genomen ter uitvoering ervan, hetzij krachtens andere geldende wettelijke of reglementaire bepalingen, onderworpen is aan een vergunning of een machtiging, behoudens de vergunningen verleend op grond van de visserijwetgeving en de concessies verleend op grond van de wet van 13 juni 1969 inzake het continentaal plat van België, maakt het voorwerp uit van een milieueffectenbeoordeling door de hiertoe door de minister aangeduide bevoegde overheid zowel voor het verlenen van de vergunning of de machtiging, als achteraf. De milieueffectenbeoordeling moet de evaluatie van de effecten van deze activiteiten op het mariene milieu mogelijk maken »*. Het koninklijk besluit van 07/09/2003 bepaalt de procedure inzake de toekenning van de vergunningen en machtigingen die zijn vereist voor bepaalde activiteiten die worden uitgeoefend in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België. Het koninklijk besluit van 09/09/2003 bepaalt de regels betreffende deze procedure inzake de milieueffectenbeoordeling.

(ii)

- Met ministerieel besluit van 18/04/2001 bepaalt dat de offshore bunkeringsactiviteiten zijn onderworpen aan vergunningen of machtigingen volgens de procedure met inspraak, zoals bepaald door het koninklijk besluit van 7 september 2003 houdende de procedure tot vergunning en machtiging van bepaalde activiteiten in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België.

(b) (c) (d) (f) (g)

- **Op het vlak van de kernenergie** bepaalt artikel 6.4 van het koninklijk besluit van 20/07/2001 dat de burgemeester van de gemeente van de voorgenomen inrichting (klasse I) aan het gemeentehuis een bericht moet aanplakken dat het voorwerp van de aanvraag vermeldt en dat aankondigt dat, gedurende dertig kalenderdagen vanaf de eerste dag van het aanplakken op het gemeentehuis, inzage van de aanvraag, met inbegrip van de milieu-effectbeoordeling en het voorlopig voorafgaand advies van de Wetenschappelijke Raad, mag genomen worden en dat de eventuele klachten of opmerkingen gedurende die termijn kunnen ingediend worden. Dit openbaar onderzoek wordt in de periode van 15 juli tot 15 augustus echter opgeschort. Elke burgemeester legt de aanvraag en het resultaat voor advies voor aan het schepencollege. Vervolgens geeft de wetenschappelijke raad die bevoegd is inzake kernenergie een met redenen omkleed advies, onder meer op grond van de opmerkingen die tijdens het openbaar onderzoek zijn gemaakt. De eindbeslissing wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.
- **Op het vlak van het mariene milieu** bepaalt artikel 18, §1er van het koninklijk besluit van 07/09/2003 dat de machtigingsaanvraag door het bestuur wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad binnen een termijn van hoogstens 15 dagen te rekenen vanaf de aanvang van de termijn voor het behandelen van de aanvraag. Iedere belanghebbende kan zijn standpunten, opmerkingen en bezwaren aan het bestuur betekenen binnen een termijn van 60 dagen te rekenen vanaf de aanvang van de termijn voor het behandelen van de aanvraag.

Overeenkomstig artikel 18, § 2 ligt de aanvraag tussen de vijftiende en de vijfenveertigste dag vanaf de aanvang van de termijn voor het behandelen van de aanvraag van maandag tot en met vrijdag, uitgezonderd feestdagen, elke dag gedurende minstens een halve dag ter inzage bij het bestuur. Zonder dat dit een substantiële vormvereiste is waarvan de niet naleving de wettigheid van de beslissing van de minister in het gedrang zou kunnen brengen, verzoekt het bestuur alle kustgemeentes de aanvraag van maandag tot en met vrijdag, uitgezonderd feestdagen, elke dag gedurende minstens een halve dag ter inzage te leggen. Het bestuur kan het milieu-effectenrapport ter inzage stellen op haar website zonder dat dit een substantiële vormvereiste is waarvan de niet naleving de wettigheid van de beslissing van de minister in het gedrang zou kunnen brengen.

Bij het formuleren van zijn advies houdt het bestuur onder meer rekening met:

- 1° de algemene doelstellingen en beginselen van de wet, in het bijzonder het beginsel van het preventief handelen, het voorzorgsbeginsel en het beginsel van duurzaam beheer;
- 2° de resultaten van de milieu-effectenbeoordeling bedoeld in artikel 28 van de wet;
- 3° de standpunten, bezwaren en opmerkingen ingediend conform artikel 18;
- 4° in voorkomend geval, de standpunten, bezwaren en opmerkingen ingediend en het overleg gepleegd in toepassing van artikel 19.

De beslissing van de minister is met redenen omkleed. Zij duidt met name de redenen aan waarom afwijkende adviezen en opmerkingen worden verworpen. Zij verwijst naar de algemene doelstellingen en beginselen van de wet en naar de resultaten van de milieu-effectenbeoordeling inzake de aanvraag. De beslissing wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Belanghebbenden kunnen het besluit inzien bij het bestuur. Inzage gebeurt op schriftelijk verzoek gericht tot het bestuur.

(j) Dezelfde procedure als diegene die hierboven wordt uiteengezet, zal worden toegepast voor de volgende vergunningen en machtigingen betreffende het mariene milieu:
 1° de vergunning en de machtiging, voor het uitoefenen van activiteiten;
 2° de wijzigingsvergunning en de wijzigingsmachtiging, voor het veranderen van vergunde en gemachtigde activiteiten, in de gevallen waar de verandering niet substantieel is en geen belangrijke weerslag heeft op de vergunde of gemachtigde activiteit;
 3° de herzieningsvergunning en de herzieningsmachtiging, voor het veranderen van vergunde en gemachtigde activiteiten, in de gevallen waar de verandering substantieel is of een belangrijke weerslag heeft op de vergunde of gemachtigde activiteit.

(k) België heeft richtlijn 2001/18/EG inzake de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen omgezet via het koninklijk besluit van 21 februari 2005, dat een mechanisme voorziet om het publiek te informeren en te raadplegen bij de besluitvorming omtrent de doelbewuste introductie van GGO's voor experimentele doeleinden en het in de handel brengen van GGO's als product of in producten. Bovendien is Verordening (EG) 1829/2003 van 22 september 2003 inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders rechtstreeks van toepassing voor België en bevat die ook bepalingen omtrent het informeren en raadplegen van het publiek alvorens toe te laten om genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders in de handel te brengen. Doordat deze bepalingen overeenstemmen met de wijziging van het Verdrag van Aarhus over genetisch gemodificeerde organismen kan België ze ratificeren. Deze ratificatieprocedure werd door het federale niveau gelanceerd in het 2e semester van 2007.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van de paragrafen in artikel 6.

Antwoord:

Verschaf verdere informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over publieke inspraak bij besluiten over specifieke activiteiten in artikel 6, bv. bestaan er statistieken of andere informatie over inspraak bij besluiten over specifieke activiteiten, of over besluiten die de bepalingen van dit artikel niet toepassen op voorgestelde activiteiten voor nationale defensiedoeleinden?

Antwoord:

De militaire activiteiten in de zeegebieden van België zijn eveneens onderworpen aan vergunningen en machtigingen. Deze aanvraag gebeurt op gezamenlijke voordracht van de Minister die het mariene milieu onder zijn bevoegdheid heeft en van de Minister van Landsverdediging. De vergunning of de machtiging worden bijgevolg door beide ministers gezamenlijk afgegeven.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

<http://www.mumm.ac.be>: site van de Beheerseenheid de het Mathematisch Model van de Noordzee, departement van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen dat zich toelegt op de studie van het mariene milieu in het algemeen en van de Noordzee in het bijzonder.

<http://fanc.fgov.be>: site van het Federale Agentschap voor Nucleaire Controle

Artikel 7

Noteer de passende praktische en/of andere bepalingen genomen voor inspraak voor het publiek tijdens de voorbereiding van plannen en programma's die betrekking hebben op het milieu. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9.

Antwoord:

Artikel 7 van het verdrag werd omgezet via de wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu (*Belgisch Staatsblad*, 10/03/2006). Deze wet bevat één hoofdstuk betreffende de inspraak van het publiek, dat geldig is voor zowel de raadplegingen die moeten gebeuren in het kader van het Verdrag van Aarhus als de raadplegingen voorzien in het kader van de strategische beoordeling van de gevolgen voor het milieu van federale plannen en programma's (richtlijn 2001/42/EG). Deze wet harmoniseert dus op federaal niveau de procedures voor inspraak van het publiek bij plannen en programma's.

In 2006 organiseerde het federale niveau een raadpleging van het publiek omtrent het voorontwerp van nationale strategie inzake biodiversiteit. In totaal hebben 175 personen gereageerd op de raadpleging: 91% heeft deelgenomen als individu en 9% als lid van een instelling/NGO/vereniging...

Verklaar welke inspraakmogelijkheden er zijn tijdens de voorbereiding van het beleid dat betrekking heeft op het milieu.

Antwoord: De term « beleid » is op federaal niveau vervat in het concept van plannen en programma's (zie hierboven).

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van artikel 7.

Antwoord: Ook al waren de meeste commentaren kwalitatief hoogstaande oordelen, toch moeten we vaststellen dat er, gezien het vrij geringe aantal reacties op het voorontwerp van nationale strategie inzake biodiversiteit, toch nog een hele weg af te leggen is om mensen aan te zetten tot participatie bij zeer algemene plannen/programma's inzake leefmilieu. Gezien de verdeling van de bevoegdheden worden de plannen en programma's immers vaak op federaal niveau uitgewerkt vanuit een « metastrategisch » oogpunt en dus met een inhoud waarvan de directe invloed op het dagelijkse leven van de burger moeilijk in te schatten en uit te drukken is.

Verschaf verdere informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over publieke inspraak in besluiten over specifieke activiteiten in artikel 7.

Antwoord:

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

<http://www.aarhus.be> waar openbare raadplegingen voor plannen en programma's te vinden zijn die op federaal en/of gewestelijk niveau georganiseerd worden. Ook de vroeger georganiseerde raadplegingen zijn op deze website opgenomen.

Artikel 8

Beschrijf welke inspanningen er gedaan worden om doeltreffende inspraak te bevorderen tijdens de voorbereiding door overheidsinstanties van uitvoerende regelgevingen en andere algemeen toepasselijke wettelijk bindende regels die een aanzienlijk effect kunnen hebben op het milieu. Beschrijf, voor zover passend, de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9.

Antwoord:

De federale Regering heeft een Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) opgericht, die samengesteld is uit de grote actoren van de samenleving¹ en die de federale overheid adviezen geeft inzake het federale beleid op het vlak van de duurzame ontwikkeling. Tot dusver heeft de Raad sinds 1994 100 adviezen gegeven inzake zowel reglementaire als politieke ontwerpen.

Het kader van de acties van de FRDO wordt bepaald met verwijzing naar de internationale verbintenissen van België, *Actie 21*, het *Kyoto-Verdrag* en het *Verdrag inzake biologische diversiteit*. Deze verbintenissen vormen het resultaat van de VN Conferentie over Milieu en Ontwikkeling (de VNCMO) die in juni 1992 werd gehouden in Rio de Janeiro.

De FRDO werd opgericht bij wet van 5 mei 1997. Deze wet regelt de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling. Op federaal vlak werd een federaal plan voor duurzame ontwikkeling gecreëerd voor vier jaar en de FRDO brengt een advies uit met betrekking tot het ontwerp van plan, dat het federale beleid weerspiegelt inzake de voorgenomen duurzame ontwikkeling.

De FRDO fungeert trouwens als *forum*. De Raad bevordert het debat over de duurzame ontwikkeling door bijvoorbeeld symposia te organiseren. Deskundigen, vertegenwoordigers van de overheid en van sociale organisaties, alsmede het publiek krijgen zodoende de mogelijkheid standpunten toe te lichten en van gedachten te wisselen. Vervolgens past de Raad bij de formulering van zijn adviezen de resultaten toe van de gedachtewisselingen.

Tot slot is de Raad eveneens belast met de taak de organisaties en de burgers te *sensibiliseren* voor de duurzame ontwikkeling.

Overeenkomstig artikel 11 van de wet van 05 mei 1997 heeft de Raad als opdracht:

a) advies te verlenen over alle maatregelen betreffende het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling, genomen of in het vooruitzicht gesteld door de federale overheid, in het bijzonder in uitvoering van de internationale verbintenissen van België;

b) een forum te zijn waar van gedachten kan worden gewisseld over duurzame ontwikkeling;

c) onderzoek voor te stellen op alle domeinen die verband houden met duurzame ontwikkeling;

d) de ruimst mogelijke medewerking van de openbare en particuliere organisaties alsook de burgers op te wekken om deze doelstellingen te verwezenlijken.

§ 2. De Raad oefent de in paragraaf 1 bedoelde opdrachten uit op eigen initiatief of op het verzoek van de Ministers of Staatssecretarissen, van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat.

§ 3. Hij kan beroep doen op administraties en publieke instellingen om hem bij te staan in het vervullen van zijn opdrachten. De Raad kan advies vragen aan iedere persoon wiens medewerking nuttig wordt geacht voor het onderzoek van sommige vragen.

§ 4. De Raad brengt zijn advies uit binnen drie maanden na het verzoek ertoe. In geval van hoogdringendheid kan de opdrachtgever een kortere termijn voorschrijven. Deze termijn kan evenwel niet

¹ Zoals de organisaties die actief zijn inzake milieu, de organisaties voor ontwikkelingssamenwerking, de organisaties van consumenten, werknemers en werkgevers, energieproducenten en wetenschappelijke organisaties.

korter zijn dan twee weken.

§ 5. De Raad stelt een jaarlijks rapport op over zijn werkzaamheden. Het rapport wordt overgemaakt aan de Ministerraad, aan de Wetgevende Kamers en aan de parlementen en regeringen van de Gemeenschappen en Gewesten.

§ 6. De regering geeft de motieven aan voor het eventueel afwijken van het advies van de Raad.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van artikel 8.

Antwoord:

Verschaf verdere informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over publieke inspraak omvat in artikel 8.

Antwoord:

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

<http://www.belspo.be/frdocfdd>: site van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling

<http://www.duurzame-info.be>: alle Belgische actualiteit over duurzame ontwikkeling

Artikel 9

Noteer wet- en regelgevende en andere maatregelen ter uitvoering van de bepalingen over toegang tot de rechter in artikel 9.

Verklaar hoe elke paragraaf van artikel 9 geïmplementeerd werd. Beschrijf de omzetting van de relevante definities in artikel 2 en de non-discriminatievereiste in artikel 3, paragraaf 9. Alsook in het bijzonder:

- (a) Met betrekking tot **paragraaf 1**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:
- (i) eenieder die meent dat zijn of haar verzoek om informatie ingevolge artikel 4 niet behandeld werd in overeenstemming met de bepalingen van dat artikel, toegang heeft tot een herzieningsprocedure voor een rechterlijke instantie of een ander bij wet ingesteld onafhankelijk en onpartijdig orgaan;
  - (ii) waar er een bepaling is voor zo een beroep bij een rechterlijke instantie, een dergelijk persoon tevens toegang heeft tot een bij wet ingestelde snelle procedure die kosteloos of niet duur is, voor heroverweging door een overheidsinstantie of toetsing door een onafhankelijk en onpartijdig orgaan anders dan een rechterlijke instantie;
  - (iii) eindbeslissingen ingevolge deze paragraaf bindend zijn voor de overheidsinstanties die de informatie bezit en de redengeving schriftelijk geschiedt, in ieder geval wanneer toegang tot informatie wordt geweigerd;

(b) Maatregelen genomen om te waarborgen dat binnen het kader van haar nationale wetgeving, leden van het betrokken publiek die voldoen aan de criteria van **paragraaf 2** toegang hebben tot een herzieningsprocedure voor een rechterlijke instantie en/of een ander bij wet ingesteld onafhankelijk en onpartijdig orgaan, om de materiële en formele rechtmatigheid te bestrijden van enig besluit, handelen of nalaten vallend onder de bepalingen van artikel 6,

(c) Met betrekking tot **paragraaf 3**, maatregelen genomen om te waarborgen dat wanneer zij voldoen aan de eventuele in haar nationale recht neergelegde criteria, leden van het publiek toegang hebben tot bestuursrechtelijke of rechterlijke procedures om het handelen en nalaten van privé-personen en overheidsinstanties te betwisten die strijdig zijn met bepalingen van haar nationale recht betreffende

milieu;

- (d) Met betrekking tot **paragraaf 4**, maatregelen genomen om te waarborgen dat:
- (i) de in paragraaf 1, 2 en 3 bedoelde procedures voorzien in passende en doeltreffende middelen;
  - (ii) zulke procedures eveneens voldoen aan de (andere) vereisten van deze paragraaf;
- (e) Met betrekking tot **paragraaf 5**, maatregelen genomen om te waarborgen dat aan het publiek informatie wordt verstrekt over toegang tot bestuursrechterlijke en rechterlijke herzieningsprocedures.

Antwoord:

*Paragraaf 1:

(i) De wet van 5/8/2006 richt een federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie op. Die oefent haar taak volledig onafhankelijk en neutraal uit. De aanvrager kan in twee gevallen een beroep indienen: (1) de beslissing van de milieu-instantie is negatief of gedeeltelijk negatief, (2) de instantie heeft binnen de toegestane termijn geen enkele beslissing meegedeeld of (3) de overheid heeft de positieve beslissing niet uitgevoerd binnen de toegestane termijnen. De aanvrager heeft 60 dagen om zijn beroep in te dienen, ofwel (1) de dag na het versturen van de negatieve beslissing, ofwel (3) bij het verstrijken van de voorziene uitvoeringstermijn, ofwel (2) op eender welk ogenblik indien de instantie geen beslissing heeft genomen.

Wat de jurisdictionele beroepen betreft, is het gemene recht van toepassing. De aanvrager kan dus bij de Raad van State een nietigverklaring van de administratieve beslissing vorderen overeenkomstig de regels die daarop van toepassing zijn.

(ii) De beroepsprocedure is kosteloos.

(iii) De beslissing van de commissie die zich over het beroep uitspreekt, is verplicht voor de milieu-instantie. Als de instantie de beslissing niet heeft uitgevoerd binnen de door de Commissie voorziene termijn (40 dagen die kunnen worden verlengd tot maximum 55 dagen), dan voert de Beroepscommissie de beslissing zelf uit als zij in het bezit is van de gevraagde milieu-informatie.

*Paragraaf 2 :

- Voor het betrokken publiek zijn er op jurisdictioneel vlak verschillende beroepen mogelijk:

*Beroep voor de Raad van State

Beroep voor het Grondwettelijk Hof Beroep voor de voorzitter van de rechtbank van 1ste aanleg die uitspraak doet in kort geding

*procedure voor de correctionele rechtbanken

*procedure voor de burgerlijke rechtbanken

Inzake milieu bestaat ook het beroep dat berust op de wet van 12/01/1993 betreffende een vorderingsrecht inzake bescherming van het leefmilieu (zie bespreking hierna voor artikel 9.3).

*Paragraaf 3 :

Behalve de klassieke juridictionele en administratieve beroepen moet de wet van 12/01/1993 betreffende een vorderingsrecht inzake bescherming van het leefmilieu speciaal worden aangestipt.

Die wet bepaalt dat " *Onverminderd de bevoegdheid van andere rechtscolleges op basis van andere wetsbepalingen, stelt de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, op verzoek van de procureur des Konings, van een administratieve overheid of van een rechtspersoon zoals omschreven in artikel 2, het bestaan vast van een zelfs onder het strafrecht vallende handeling, die een kennelijke inbreuk is of een ernstige dreiging vormt voor een inbreuk op één of meer bepalingen van wetten, decreten, ordonnanties, verordeningen of besluiten betreffende de bescherming van het leefmilieu. Hij kan de staking bevelen van handelingen waarvan de uitvoering reeds is begonnen of maatregelen opleggen ter preventie van de uitvoering ervan of ter voorkoming van schade aan het leefmilieu (...)*".

*Paragraaf 4 :

In het kader van de juridictionele beroepen van de rechterlijke orde:

- artikel 148 van de Grondwet: " *De terechtzittingen van de rechtbanken zijn openbaar, tenzij de openbaarheid gevaar oplevert voor de orde of de goede zeden; in dat geval wordt zulks door de rechtbank bij vonnis verklaard*".
- artikel 149 van de Grondwet: " *Elk vonnis is met redenen omkleed. Het wordt in openbare terechtzitting uitgesproken*".
- artikel 151 van de Grondwet: " *De rechters zijn onafhankelijk in de uitoefening van hun rechtsprekende bevoegdheden. Het openbaar ministerie is onafhankelijk in de individuele opsporing en vervolging (...)*".

*Paragraaf 5 :

Om een persoon die over onvoldoende middelen zou beschikken, een daadwerkelijke rechtsingang te verschaffen, bestaan er in het positieve recht twee systemen, voorzien door het Gerechtelijk Wetboek, die zowel op burgerlijk als op strafrechtelijk vlak van toepassing zijn. Het betreft enerzijds de eerste- en de tweedelijns juridische bijstand (artikelen 446 *bis* en 508/1 tot 508/23 van het Gerechtelijk Wetboek en uitvoeringsbesluiten) en anderzijds de gerechtelijke bijstand (artikelen 664 tot 699 van het Gerechtelijk Wetboek).

De juridische bijstand is de hulp die wordt verleend in de vorm van praktische inlichtingen, juridische informatie, een eerste juridisch advies of een verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie (wat de eerstelijns bijstand betreft) en de hulp die aan een natuurlijk persoon wordt verleend in de vorm van een omstandig juridisch advies of de juridische bijstand al dan niet in het kader van een procedure of de bijstand in het kader van een proces, inclusief de vertegenwoordiging door een advocaat (wat de tweedelijns bijstand betreft).

De eerstelijns juridische bijstand richt zowel tot natuurlijke personen als tot rechtspersonen.

De gerechtelijke bijstand van zijn kant bestaat in een gehele of gedeeltelijke vrijstelling van het betalen van zegel-, registratie, griffie en uitgifterechten, alsmede van de andere kosten die hij meebrengt en is bedoeld voor de rechtzoekenden die niet over voldoende inkomsten beschikken om een gerechtelijke of buitengerechtelijke procedure te kunnen betalen.

Opgemerkt dient te worden, dat de uitoefening van deze beroepen (verzet, hoger beroep en voorziening in cassatie) niet kosteloos is. De rechtzoekenden moeten de kosten betalen.

Beschrijf de **belemmeringen** bij de uitvoering van de paragrafen van artikel 9.

Antwoord:

Op 10 maart 2005 heeft de federatie van de Vlaamse milieuverenigingen (Bond Beter Leefmilieu - BBL) bij het comité dat toeziet op de naleving van de bepalingen van het Verdrag (compliance committee) een mededeling ingediend om de tenuitvoerlegging door België van de pijler betreffende de toegang tot de rechter te betwisten. De BBL heeft in het bijzonder de nadruk gelegd op het restrictieve karakter van de rechtspraak van de Raad van State om zaken van collectief belang die worden opgestart door verenigingen die zich voor de bescherming van het milieu inzetten, positief te onthalen. Het compliance committee heeft zijn besluiten in juni 2006 geformuleerd en daarbij gefocust op een potentiële schending van de bepalingen van het Verdrag door België voor wat betreft het recht voor milieubeschermingsverenigingen om een zaak aan te spannen voor de Raad van State. Het potentiële karakter van de schending is te verklaren door de tijdelijke bijzonderheid van het dossier dat hem is voorgelegd. Aangezien de BBL zijn bewijsvoering hoofdzakelijk heeft gebaseerd op gevallen van rechtspraak die zijn opgestart voor de inwerkingtreding van het Verdrag voor België, was het comité immers van oordeel dat het zich in de onmogelijkheid bevond om op een zekere manier een uitspraak te doen, bij gebrek aan elementen uit de rechtspraak van na die datum van inwerkingtreding. Toch vond het comité dat, ook al werd deze bijzondere rechtspraak van de Raad van State ten aanzien van milieuverenigingen, zoals weergegeven in de door de BBL voorgelegde gevallen van de rechtspraak, in België nog toegepast na de inwerkingtreding van het Verdrag, die zou verzaken aan haar verplichtingen inzake toegang tot het gerecht. België zou zich dus in een situatie bevinden waarbij het Verdrag van Aarhus niet wordt nageleefd. Voor het Comité is het evident dat de Raad van State duidelijk een nieuwe rechtspraak moet opstellen inzake toegang tot de rechter voor milieuorganisaties.

Om België zijn verplichtingen inzake toegang tot de rechter volledig te helpen nakomen, raadt het comité twee specifieke maatregelen aan:

- 1/de juiste wetgevende maatregelen treffen (Gecoördineerde wetten op de Raad van State) om ervoor te zorgen dat een restrictieve rechtspraak voor milieubeschermingsverenigingen niet blijft voortbestaan;
- 2/binnen de Belgische gerechtelijke wereld de bekendmaking bevorderen van het Verdrag van Aarhus, en in het bijzonder van de bepalingen ervan inzake toegang tot de rechter.

Om gehoor te geven aan de aanbevelingen van het Compliance committee, werden vanaf 2006 diverse initiatieven gelanceerd door de federale Minister van Leefmilieu:

1/wat betreft de promotie van het Verdrag van Aarhus binnen de gerechtelijke wereld, voorzag het opleidingsprogramma voor magistraten en gerechtelijke stagiairs voor de jaren 2006 en 2007 in zijn themaopleiding leefmilieu een hoofdstuk dat uitsluitend over het Verdrag van Aarhus ging, met een klemtoon op de pijler betreffende de toegang tot de rechter. Ter gelegenheid daarvan hebben de deelnemers aan de opleiding in 2007 van de Minister van Leefmilieu rechtsleerboeken gekregen over de toegang tot de rechter inzake leefmilieu en over andere thema's inzake Belgisch milieurecht. Er dient te worden opgemerkt dat dit initiatief gesteund werd door de Minister van Justitie.

2/ wat het onderdeel over de aanpassing van de Belgische normen betreft, werden twee wetgevende initiatieven genomen die beide tot stand kwamen onder impuls van de federale Minister van Leefmilieu.

- De federale Minister van Leefmilieu bracht eerst samen met andere partners een debat in het Parlement op gang, in mei 2006, omtrent de algemene problematiek van de toegang tot de rechter voor niet-gouvernementele verenigingen, in het bijzonder op het vlak van leefmilieu. Na dit debat hebben verschillende senatoren een wetsvoorstel ingediend tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, om het recht te verlenen een rechtsvordering van collectief belang in te stellen. Dit voorstel werd op 15 maart 2007 aangenomen en op 16 maart 2007 bezorgd aan de Kamer. Met het oog op de parlementsverkiezingen werd het Parlement op 1 mei 2007 ontbonden. Dit wetsvoorstel (dat een wetsontwerp werd bij verzending ervan aan de Kamer) is vervallen. Het is dus ofwel aan de nieuwe regering ofwel aan het Parlement om wetsontwerpen

(al dan niet) van verval te ontheffen. Bij de opstelling van het voorliggende rapport was de nieuwe regering nog niet gevormd.

- De federale Minister van Leefmilieu heeft met medewerking van de Minister van Justitie een wetsontwerp uitgewerkt tot wijziging van de wet van 12 januari 1993 betreffende een vorderingsrecht inzake de bescherming van het leefmilieu. Het is immers noodzakelijk gebleken, na meer dan 10 jaar toepassing van de wet, om de reikwijdte en de doeltreffendheid ervan te evalueren. Hoofddoel van deze wijziging is dus de gebreken op te vangen en de eerste doelstelling van de wet weer in te voeren. Op die manier biedt dit ontwerp een antwoord op de aanbevelingen van het comité dat de naleving van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus onderzoekt, via een uitbreiding van de mogelijkheden, zowel op het niveau van het toepassingsgebied rationae materiae als rationae personae, voor milieuverenigingen om voor de Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg inbreuken op het milieurecht aan te vechten, overeenkomstig artikel 9.3 van het Verdrag.

Toch moet worden opgemerkt dat deze wet nog niet kon worden goedgekeurd door het Parlement aangezien de Kamers op 1 mei 2007 ontbonden werden, kort voor de verkiezingen op federaal niveau. Het zal dus aan de nieuwe federale regering of aan het nieuwe Parlement zijn om dit voorstel opnieuw in te dienen.

Verschaf verder informatie over de praktische toepassing van de bepalingen over toegang tot de rechter overeenkomstig artikel 9, bv. zijn er statistieken beschikbaar over milieurechtspleging en zijn er bijstandsmechanismen om financiële of andere barrières voor toegang tot de rechter weg te nemen of te verminderen?

Antwoord:

De Federale Overheidsdienst Justitie stelt jaarlijks statistieken op inzake de hoven en rechtbanken, onder meer voor de milieudossiers: aantal milieuzaken, ingeschreven op de burgerlijke griffie, aantal milieuzaken die aanhangig zijn gemaakt bij de onderzoeksrechters,...

Met het oog op een betere communicatie met het publiek heeft het Hof van Cassatie op zijn website een woordenlijst gepubliceerd met de juridische termen die ze het vaakst gebruikt. Zo worden bijvoorbeeld de verschillende stappen van de procedure voor het Hof er in klare en eenvoudige taal uitgelegd. Op de site wordt evenwel verduidelijkt dat deze woordenlijst geenszins de communicatie met een advocaat overbodig maakt, maar dat de lijst vooral bedoeld is als een basisinstrument dat de rechtzoekende op weg moet helpen.

Vermeld relevante websites, indien beschikbaar:

<http://www.just.fgov.be>

Artikels 10-22 zijn niet voor nationale implementatie

Algemene opmerkingen over het doel van het Verdrag:

Geef aan, indien passend, hoe de implementatie van het Verdrag bijdraagt tot de bescherming van het recht van elke persoon van de huidige en toekomstige generaties om te leven in een milieu dat passend is voor zijn of haar gezondheid en welzijn.

Antwoord:

De invoering van de 3 procedurele rechten door het Verdrag van Aarhus en de implementatie ervan op Belgisch vlak door de Gewesten en de federale overheid maakt het mogelijk artikel 23, 4° van de Grondwet zijn volle betekenis te geven.